

Tinneke Verpoest
GO! Middenschool Geraardsbergen
Contact: tinneke.verpoest@leerkracht.sgr20.be

Lezen is TOP!

1. Boekboxen in de B-stroom: de prille start in Vlaanderen

Een tweetal jaar geleden werd ik door mijn directie van de Middenschool Geraardsbergen aangespoord om een nascholing te volgen rond 'lezen op school', meer bepaald het *LIST-project*. Meteen werd ik geconfronteerd met harde cijfers die aantoonde dat het leesniveau van onze jongeren er enorm op achteruitgaat. Uiteraard verbaasde me dat niet. In mijn lessen had ik al vaker gemerkt dat leerlingen moeite hebben met lezen. Een tekst luidop lezen is voor velen een hele karwei. Wanneer leerlingen dan ook nog eens vragen moeten beantwoorden bij een gelezen tekst, dan merk je dat er echt iets aan de hand is. Veel vragen blijven onbeantwoord, terwijl de antwoorden letterlijk te vinden zijn in de tekst, door zoekend of intensief te lezen. Vandaar de interesse vanuit onze school en vanuit onze vakgroep om meer te weten te komen over dit leesinterventieproject, ontwikkeld door wetenschappers in Nederland.

Na heel wat nascholingen, opzoekingswerk en overleg, zijn we met volle overtuiging aan het project gestart. Via *Boekboxen*, een leesproject van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, met ondersteuning van het Departement Onderwijs en Vorming, proberen wij om jongeren in de B-stroom meer én beter te laten lezen en dit in een kwalitatieve leesomgeving. Twee jaar geleden begonnen we met een proefperiode, waarbij wij onze klasbibliotheek konden uitbreiden, waarbij we leerlingen kennis konden laten maken met de boeken en waarbij we zelf konden experimenteren met mini-lessen.

In het schooljaar 2020-2021 zijn wij volledig gestart met het project. Dat betekent dat we vier keer per week twintig minuten lezen in de klas. De leerlingen kiezen zelf een

boek volgens hun eigen interesses. Als dat boek toch niet blijkt aan te sluiten bij hun leesvoorkeur, dan zijn ze vrij om een ander boek te kiezen uit onze klasbibliotheek. We kregen vorig jaar de kans om te investeren in boeken en dat zorgde ervoor dat we een heel uitgebreid aanbod aan boeken hebben. Een deel van ons klaslokaal werd eveneens omgetoverd tot een ontspannende leeshoek om de leerlingen extra te motiveren. Ontspanning en intrinsieke leesmotivatie tijdens de leesmomenen staan centraal.

Voorafgaand aan het leesmomenent is er tijd voor een voorleesmomenent door de leerkracht en een mini-les, die zo'n twee à drie keer per week plaatsvindt. We focussen op 1 leesaspect of kennisaspect dat we halen uit de afbakening van kennis bij de leerplandoelen voor literatuur, uit het recent vernieuwde curriculum in Vlaanderen. We bespreken bijvoorbeeld de personages uit het voorleesfragment, naast andere kenniselementen, zoals 'verhaallijn', 'tijd' en 'ruimte'. Daaraan koppelen we dan leesgesprekken, om de leeservaring en de leesvoortgang van onze leerlingen op te volgen. Het leesmomenent wordt telkens afgesloten met het invullen van het leeslogboek, een vragenronde of een korte terugkoppeling naar de focus uit de mini-les.

2. Meer lezen, beter lezen en gemotiveerd lezen

Dankzij *LIST* kunnen leerlingen in de B-stroom meer lezen, beter lezen én gemotiveerd lezen. Als wij niet verder werken met het *LIST-project* dan lezen onze leerlingen gewoonweg niet, noch op school, noch in hun vrije tijd. Dankzij het project zijn er bepaalde leerlingen die vorig jaar tot wel twintig boeken gelezen hebben. Als we het gemiddelde namen van alle gelezen boeken, kwamen we uit op een totaal van acht boeken per leerling. Voor onze B-stroom heeft dat een enorme voortgang teweeggebracht, op het vlak van technisch lezen en begrijpend lezen.

Natuurlijk probeer ik die voortgang ook in kaart te brengen en zichtbaar te maken door middel van cijfers. Zo is die voortgang aantoonbaar. Daarvoor maak ik gebruik van de AVI-testen. Zowel in september als in februari en juni neem ik de AVI-toetsen af bij alle leerlingen, tenzij deze reeds een plus-niveau behaald hebben. Zo heb ik zicht op de evolutie die leerlingen maken. Leerlingen die erop achteruitgaan of stagneren, worden extra begeleid met extra leesmomenenten. Het voorbije schooljaar is minstens 90% van de leerlingen erop voortgegaan. Veel leerlingen stegen met maar liefst twee niveaus, wat voor onze school een prachtig resultaat is. Dat heeft ons ook enorm gemotiveerd om dit jaar stevast verder te gaan met het project.

We merkten die voortgang niet enkel op het niveau van de leerling, we kregen ook positieve reacties van onze collega's. In de zaakvakken was de daling van het leesniveau enorm voelbaar. Leerlingen lazen opgaven verkeerd of bekeken ze gewoonweg niet, waardoor ze vaak heel wat punten verloren. Door het technisch lezen beter te beheersen, behaalden de leerlingen ook bij de zaakvakken veel betere resultaten. Want we

kunnen natuurlijk niet ontkennen dat alles staat of valt met de beheersing van deze vaardigheid. De interesse groeit ook bij de collega's in de A-stroom. Daar zijn wij nog niet gestart met het *LIST-project*, maar ook zij worden natuurlijk geprikkeld door de prachtige resultaten die we behalen. Los van de resultaten is er het leesgenot en de leescultuur waarin onze leerlingen ondergedompeld worden.

3. Samenwerking met de lokale bibliotheek

In het begin waren onze leerlingen totaal niet gemotiveerd. Ze waren het niet gewoon om te lezen en ze wisten ook niet wat ze konden verwachten. Door er een vast, dagelijks leesmoment aan te koppelen, is deze motivatie gegroeid. De leerlingen weten dat onze *LIST*-lessen deel uitmaken van het lessenpakket en 'leren' doorheen het schooljaar om te genieten van een goed boek.

Heel belangrijk bij deze evolutie is natuurlijk de smaakontwikkeling van onze leerlingen. Ze weten aanvankelijk niet wat ze graag lezen. Hierbij staat de leerkracht centraal om hen daarin te begeleiden. Eens leerlingen weten wat ze graag lezen, is de leestrein vertrokken. Hierbij is het enorm belangrijk om in een uitgebreid boekenaanbod te voorzien. Wij zijn daar nu een tweetal jaar mee bezig en onze klasbibliotheek breidt alsmaar uit.

Toch is er één heel belangrijke link tussen leerlingen en boeken en dat is de bibliotheek. Sinds de opstart van het *Boekboxen*-project zijn wij als school nauw gaan samenwerken met de bib. Om de twee maanden stelt onze contactpersoon bij de bib een boekbox samen, afhankelijk van de wensen en de noden van de leerlingen. De leerlingen hebben de kans om een wensenlijst aan te vullen met titels van boeken, thema's of auteurs die ze graag zouden willen lezen. Op die manier ben je er, als leerkracht, ook zeker van dat de boeken zullen aansluiten bij de interesses van de leerlingen, want leesplezier wordt uiteraard nog steeds vooropgesteld. Het hoeven niet louter verhalende boeken te zijn. Tijdens onze leesmomenten is er ook ruimte voor non-fictie, strips en gedichten.

4. Besluit

De opstart van het project heeft in onze school prachtige resultaten met zich meegebracht. Leerlingen lezen veel meer, worden op technisch vlak een pak sterker en leren om te genieten van een goed boek dat ze zelf hebben uitgekozen. De beheersing van leesvaardigheid stijgt, en dat is zichtbaar in alle vakken. Voldoende redenen voor ons om verder te gaan met het project en ons er verder in te verdiepen. Want ook voor ons is dit telkens opnieuw een beetje genieten.

Referenties

- Houtveen, A.A.M. & S.K. Brokamp (2017). *Doelgericht werken aan opbrengsten bij aanvankelijk en vloeiend lezen*. Utrecht: Hogeschool Utrecht, Kenniscentrum Leren en Innoveren.
- Houtveen, A.A.M., S.K. Brokamp & A.E.H. Smits (2012). *Lezen, lezen, lezen! Achtergrond en evaluatie van het LeesInterventie-project voor scholen met een totaalaanpak (LIST)*. Utrecht: Hogeschool Utrecht, Kenniscentrum Educatie.
- Kunst, J.J., M. Koudijs & A.A.M. Houtveen (2018). *Doelgericht werken aan opbrengsten. Handreiking voor de implementatie van doelgericht werken aan opbrengsten bij het leesonderwijs*. Utrecht: Hogeschool Utrecht, Kenniscentrum Leren en Innoveren.